

SVRHUNARAVNA DIMENZIJA AUKTORITETA U CRKVI

Msgr Franjo KUHARIC

Draga braćo svećenici!

Molimo Duha svetoga da nas u ovim razmišljanjima vodi svojim svjetlom, da kažemo istinu i ne povrijedimo ljubav. Neka nam umnoži vjeru »koja očituje svoju snagu ljubavlju« (Gal 5,6). Na razmatranje o svrhunaravnoj dimenziji auktoriteta u Crkvi potiče nas ne samo prilično tjeskobna situacija u obitelji Božjeg naroda nego i potreba da u svom duhovnom životu imamo siguran putokaz.

»Našao sam ga umorna i tužna, pognutih ramena pod teretom sve ljudske bijede, sa svisnutim srcem zbog svih podijeljenosti svijeta i Crkve« (Informations catholiques internationales, od 1. I 1969, str. 8) — tako p. Folliet opisuje svoj dojam u susretu s Pavlom VI u jednoj privatnoj audijenciji.

Šesnaest pak eminentnih katoličkih ličnosti Francuske uputilo je 17. XII prošle godine Sv. Ocu poruku, koja je nakon objavljivanja u nekoliko dana dobila preko tisuću potpisa, u kojoj kažu: »Izražavamo Vam svoju žalost i svoju sablazan radi napadaja kojima je izložena Vaša osoba i Vaš nauk, kao i zbog napadaja koji su upravljani na katoličku hijerarhiju koja se optužuje kao 'aristokraciju kočničara Duha koja se postavila iznad zajednice da njom dominira« (Citat iz jednog od posljednjih djela Hansa Künga) (ib. str. 8).

Papa je postao signum contradictionis. Obnova Crkve pokrenuta Koncilom praćena je olujom. Nerijetko se oživljava protiv crkvenog auktoriteta stara mržnja iz doba reformacije kao optužbe ondašnjeg vremena, za koje se danas, sudeći pravedno, ne može ni izdaleka optuživati hijerarhija.

Postoje misaone struje koje niječu svrhunaravnu dimenziju crkvenog auktoriteta, i to baš papinog. Htjelo bi se svesti Crkvu na čisto zemaljsko društvo sa zemaljskim ciljem i izjednačiti je u svemu sa zemaljskim zajednicama. Kao da se zaboravlja njezin misterij! Kao da Crkva nije po svojoj biti zajednica vjere u Božju Riječ, zajednica vječne nade, zajednica ljubavi koja mora neprestano rasti u svetosti da bi čovječanstvu pokazivala put kroz prolaznost vremena u vječnu stalnost! Živimo zaista u svijetu vrtoglavog života, dubinskih promjena. Sa svih strana dopiru do nas vijesti i na svakom koraku gledamo slike koje žele

nešto objaviti. Kad bismo mogli vidjeti sve te valove slika i govora što se iz tisuću odašiljača šire brzinom svjetla, kakav bi se audiovizuelni kaleidoskop otvorio pred nama! Što sve ne navaljuje na ljudsku pamet i na ljudsko srce! Moderni je čovjek pod neprestanom vatrom ideja, sudova, mnijenja, teza i hipoteza čim otvori novine, ili radio, ili televizor, ili uđe u kinodvoranu, ili na kakvu konferenciju itd.

Kroz vatru ljudskih misli i sudova prolazi i Božja riječ.

Tu nastaje opasnost. Što se može dogoditi? Može se dogoditi da istina Božja prenošena kroz vrtlog ljudskih sudova izgubi svoj vječni i nepromjenljivi sadržaj i raspline se u tisuće sitnih iskrica. Ako bi Istina Božja bila prepuštena vrtlogu duhova, moglo bi se dogoditi da se rasprši u nesigurnost relativizma, u neizvjesnost agnosticizma. Tada ne bi više svijetlila kao sunce koje razbija tamu, već kao male krijesnice koje u ljetnoj noći nikom ne pokazuju puta.

Ako bi svi bili jednako autentični tumači Božje poruke, onda bi se moglo dogoditi da ona izgubi veličanstvene dimenzije Božje objave. Prestala bi biti Stijena na kojoj se čvrsto stoji. Postala bi poput mekanog tijesta koje svi razvlače. Postala bi sumrak kroz koji se šulja trajno sablasti sumnje. Prestala bi biti radosna vijest koja oslobađa i zanosi prema božanskim visinama. Ostala bi tek neka humanistička ideologija koja plazi po zemlji. Prestala bi biti sila odozgo koja potresa povijest i savjesti. Postala bi opijum koji uspavljuje u grijehu. Prestala bi biti veliki glas vječnosti. Postala bi samo blijeda riječ izgubljena u vremenu. Ukratko, prestala bi biti Božja riječ. Ostala bi od nje još samo slaba jeka u još slabijoj ljudskoj riječi.

Sv. Otac je posvetio 6. siječnja u bazilici Sv. Petra 12 biskupa. Tom prilikom održao je govor koji je također bio odjek današnje situacije. Rekao je: »Danas, svatko to vidi, pravovjerje, to jest čistoća nauke, čini se da više ne dolazi na prvo mjesto u psihologiji kršćana. Kolike su stvari i kolike istine stavljene u pitanje i u sumnju. Kolika se sloboda prisvaja u odnosu na autentičnu baštinu katoličke nauke ne samo da se studiraju njezina bogatstva, da se produbi i bolje protumači ljudima našeg vremena, nego se nastoji podvrci onom relativizmu u kojem profana misao eksperimentira sa svojom privremenošću . . . « (Oss. Rom. br. 5 od 7—8. I 1969).

Živimo u vremenu kada je sve stavljeno u sumnju. I istine koje su dosada bile temelji našeg života. Čovjek je uvijek sklon — jer je ranjen u cijelom svom biću i svim svojim moćima — da u odnosu na Božju riječ podlegne velikoj napasti: da joj se učini gospodarom, jedinom mjerom, da je podvrgne sebi mjesto da se preda njoj. U tome nema razlike ni između Isusovih slušatelja u kafarnaumskoj zbornici, koji su rekli: »Tvrđ je ovo govor! Tko ga može slušati?« (Iv 6,60); niti između muževa Atenjana na Aeropagu koji su ušutkali Pavla riječima: »O tome ćemo te poslušati drugi put« (Dj 17,32); niti između današnjih modernih ljudi koji govore: Vjerujem samo ono što vidim i što mogu shvatiti!

Nalazimo se pred tajnom savjesti, slobode i milosti. Piše u Djelima apostolskim: »Kad pogani to čuše, počeše veselo slaviti riječ Gospodnju i prigriše vjeru svi koji bijahu usmjereni vječnom životu« (Dj 13,48). Riječ Božja je život! Ali i oštar mač koji rastavlja (Otkr 1,16).

Ali gdje naći tu Božju riječ? Od čega živjeti? Kome ići? Gdje ćemo naći sigurnost? Gdje je istina? Ili ono uvijek u ljudima prisutno Pilatovo pitanje: »Što je istina?« (Iv 18,38). Da li je istina samo riječ, promjenljiva kao moda? Ili je ona stvarnost, bit bića i egzistencije koja uvijek ostaje i jest? Da li je u Božjoj riječi rečenoj Mojsiji iz gorućeg grma: »Ja sam koji jesam« (Izl 3,14) doista izražena jedna vječna stvarnost i opstojanje, ili bi Bog danas morao reći neku drugu riječ da progovori iz naših atomskih peći?

Ako je Bog govorio, makar i našim ljudskim riječima, da li je rekao nešto što ima apsolutnu vrijednost? Ima li naš Credo sadržaj za koji se daje život? Cinjenica je da je prva Crkva za nj bila pripravna trpjeti, i umirati. Da li je ono za što su učenici svjedočili cijenom života i danas živo, i danas stvarno, i danas istina? Ili su umirali za prazne riječi kad su ljubili i vjerovali do kraja svjedočeći za Kristovo božanstvo i uskrsnuće, za Trojstvo i euharistiju, za čistoću života i stvarnost vječnosti? Ako je Crkva nešto uvijek i svuda vjerovala i umirala za ono što je vjerovala, onda je vjerovala u jednu objavljenu stvarnost, u koju nije sumnjala. Za nju je vrijedilo ono što je rekao jedan duhovit pisac: »Jedno je za mene postala neopoziva sigurnost: u Isusu Kristu prekinuta je šutnja vječnosti. U njemu nam govori živi glas osobnog Boga. Tko taj glas sluša u vjeri i poslušnosti, taj više ne može sumnjati u egzistenciju osobnog Boga« (Paulus Kalender, 9. I 1969.). Ali ni u ono što je on rekao!

Bit je objave u tome što je ona Božja riječ čovjeku. Utjelovljenje Sina Božjega je Božji dolazak u povijest i među ljude. On donosi spasenje. »Tako je Bog ljubio svijet . . .« (Iv 3,16). Isus Krist, Crkva, sakramenti, Credo nisu plod nikakve evolucije, ne rastu iz zemlje. Dar su Neba, trajna ponuda Božje ljubavi, neprestani poziv u puninu života. Taj Poklad vjere mora ostati čist i sačuvan kroz sve naraštaje sve dok Gospodin ne dođe. Dužnost nam je sve dublje otkrivati njegovo bogatstvo, ali nam nije dopušteno mijenjati njegov sadržaj.

Međutim, taj dar nije smio biti posve prepušten ljudskoj slobodi. Isus Krist je božanski psiholog. On je najbolji poznavalac čovjeka. U skladu sa svojom mudrošću i s ljudskom psihologijom morao se pobrinuti za auktoritet koji će čuvati i voditi u dubine Božje Poruke. Ljudska ograničenost, a često oholost i sebičnost, mogle bi bez tog auktoriteta otići krivim putem, mimo svjetla koje je došlo da obasja svako čovjeka (Iv 1,9).

Nevidljiv čuvar i učitelj istine Božje jest Duh Sveti (Iv 16,13). On je inspirator Pisma. Svjetlo proroka. Objavitelj budućih stvari i vječnih tajna. Ali mi smo vidljiva bića, Crkva je vidljiva zajednica. Narav zajednice i zakoni naše psihologije upućuju na potrebu vidljivog čuvara istine koji sam mora biti čuvan i vođen Duhom Svetim. Taj učitelj mora biti označen. Mora imati legitimaciju. On mora imati ključeve od baštine (Mt 16,19). Mora biti određen u prostoru i prisutan u vremenu, jer Božji narod u hodu prema vječnosti putuje kroz prostor i vrijeme. Tko je taj? Tko ima vlast govoriti u Kristovo ime, jer je dobio vlast od Krista, ne od ljudi? Ako je u Evanđeljima prisutan Duh Sveti onda nam je rečeno. Ako su veliki ekumenski sabori sve do Drugog

vatikanskog uključivo bili čuvani asistencijom Duha Svetoga od zablude, onda nam je poznato.

»Ti si Petar — Stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i Vrata paklena neće je nadvladati« (Mt 16,18). »Pasi jaganjce moje . . . pasi ovce moje . . . « (Iv 21,15). »Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas« (Iv 20,21). »Zaista, zaista vam kažem, tko primi onoga koga ja šaljem, mene prima; a tko mene primi, prima onoga koji mene posla« (Iv. 13,20).

Kristova odredba i uredba i asistencija Duha Svetoga svrhunaravna su dimenzija auktoriteta u Crkvi.

Petar i apostoli bili su svjesni svrhunaravne dimenzije svoga auktoriteta. Petar i Ivan govore pred Sinedrijem: »Sami prosudite je li pravo pred Bogom da se više pokoravamo vama nego Bogu . . . « (Dj 4,19). Ne smiju šutjeti, jer su Božji poslanici. Kolikom snagom Pavao piše Galaćanima: »Ali, ako bi vam tko — bili to mi, bio anđeo s neba — navijestio Evanđelje protivno onome koje smo vam navijestili, neka je proklet« (Gal 1,8). Tako ima pravo govoriti samo onaj koji zna da govori u Božje ime.

Petar i Apostoli, Papa i Biskupi u jedinstvu s njima legitimno su Učiteljstvo Crkve, kojima je zajamčena pomoć Duha Svetoga.

U Konstituciji o Crkvi II vat. sabor to svjedoči punom jasnoćom: »Ovaj Sveti Sabor, idući stopama Prvog vatikanskog Koncila, zajedno s njim uči i izjavljuje da je Isus Krist, vječni pastir, sagradio svetu Crkvu poslavši Apostole, kako je sam bio poslan od Oca (usp. Iv 20, 21); i htio je da njegovi nasljednici, to jest biskupi, budu u njegovoj Crkvi pastiri do konca vjekova. Da pak episkopat bude jedan i nerazdjeljen, postavio je na čelo ostalim Apostolima blaženog Petra i u njemu je ustanovio trajno i vidljivo počelo i temelj jedinstva vjere i zajednice Tu nauku o ustanovljenju, trajnosti, značenju i naravi svetog primata Rimskog Biskupa i o njegovom nezabludivom učiteljstvu, Sveti Sabor ponovo nalaže svim vjernicima da je čvrsto vjeruju, i — nastavljajući isti predmet — odlučio je da pred svima izjavi i proglasi nauku o biskupima, nasljednicima Apostola, koji s Petrovim nasljednikom, Kristovim namjesnikom i vidljivom glavom čitave Crkve upravljaju kućom Boga živoga« (LG br. 18).

Svrhunaravna dimenzija auktoriteta u Crkvi, a to znači Papinog i Biskupa oko njega, predmet je vjere! I sigurno u srcima onih koji taj auktoritet potcjenjuju, omalovažavaju, čak i napadaju, nije nešto u redu. U krizi je njihova vjera i ljubav.

Kad je Papa molio Credo Božjeg naroda na završetku Godine vjere, bilo ih je dosta među sinovima Crkve koji su rekli: to je privatna vjera Ivana Montinija. Kad je nakon dugog studija razmišljanja i molitve ponovo protumačio enciklikom *Humanae vitae* integralno dostojanstvo čovjeka i misterij bračne ljubavi, veoma mnogi — kao da su bili pogođeni u srce — rekli su: To nije *ex cathedra*. To nije nepogrešivo. I onda su kratkim silogizmom zaključili i učili: to je krivo.

Ima i drugih pojava koje upravljanje Crkvom čine patnjom. Ako je Crkva zajednica vjere i ljubavi, onda u njoj ne može vladati kaos mišljenja ni anarhija djelovanja. Protiv toga ju je htio osigurati Krist

auktoritetom koji s punim poštovanjem zakonite slobode djece Božje ipak ima zadnju riječ i quoad doctrinam i quoad disciplinam. Svi se pozivaju na nadahnuća Duha Svetoga. Ali Duh Sveti nije duh protuslovlja, ni mržnje, ni gorčine, ni nepravednih sudova. Nije sve što ljudi govore i rade od Duha Božjega . . . Neki zaboravljaju Gamalielove riječi da bi mogli doći u sukob s Bogom (Dj 5,39). Neke se istine zaboravljaju. Neke strasti uzimaju maha.

Bez duboke promjene čovjeka nema obnove.

A bez duboke i ponizne vjere nema promjene čovjeka. Duhovni rast ovisi o živoj vjeri. Da bismo je sačuvali, probudili i umnožili, ne smijemo otići na raspucano tlo. Ostanimo na Stijeni, Okupljeni oko ponizne Bogorodice poput apostola u cenakulumu molimo Duha Svetoga da se u nama nikad ne ugasi povjerenje u Učiteljstvo Crkve! Još uvijek vrijedi Kristova riječ: »Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire (Lk 10,16). I mi Isusu recimo s Petrom: »Gospodine, komu ćemo otići? . . . Ti imaš riječi vječnog života!« (Iv 6,68). Gdje je Petar tamo si Ti!

II

HARMONIJA AUKTORITETA I SLOBODE

Draga braćo svećenici!

Auktoritet u Crkvi je vidljivi instrument Duha istine i ljubavi. Duh Sveti želi se njime služiti ne da guši autentičnu slobodu, nego da gradi skladnu zajednicu Božjeg naroda — Crkvu. Kad je Duh Sveti prisutan u auktoritetu i kad je prisutan u misteriju ljudske slobode, onda se ta dva elementa crkvene zajednice ne sukobljuju, nego se dopunjuju. Ako se jedna i druga stvarnost shvaća i izvršuje u svjetlu Božjih nakana — a obje izviru iz Božje Misli — onda Božja obitelj raste i živi zajedništvo, radosna u istini, vedra u nadi i smirena u ljubavi. Ako je nastao nemir, onda je negdje poremećen smisao ili auktoriteta ili slobode. Nešto je krivo shvaćeno. U duhu Evanđelja treba vršiti auktoritet i u duhu Evanđelja treba živjeti slobodu. Poslušnost milosti, poslušnost Duhu Svetom sve usklađuje. Ako toga nema, razbije se jedinstvo, gasi se ljubav i umire mir.

Sam Gospodin nam tumači kakvim duhom moraju nosioci auktoriteta vršiti svoju službu Bogu i zajednici Crkve. U nazaretskoj zbornici tumači smisao svoga poslanja riječima proroka Izaije: Duh je Gospodnji na meni, zato me pomaza da navješćujem evanđelje siromasima, posla me da propovijedam zarobljenima otkup, i slijepcima vid, da oslobodim potlačene, da propovijedam milosnu godinu Gospodnju« (Lk 4,18—19).

Apostolima pak, dok su se prepirali tko će sjesti Isusu s desne i lijeve strane u Kraljevstvu, on govori: »Znate da oni koji se smatraju za vladare narodne, gospoduju nad njima i knezovi njihovi da ih tlače. Ali među vama nije tako; nego koji hoće da bude veći, neka bude sluga, koji hoće prvi da bude među vama, neka bude sluga svima. Jer i Sin Čovječji nije došao da mu služe, nego da služi i dade život svoj u

otkup za mnoge« (Mk 10,42—45). »A ja sam među vama kao sluga! (Lk 22,27).

Vršenje auktoriteta u Crkvi u duhu Evanđelja — a II vatikanski sabor to posebno naglašava gotovo u svim dokumentima — jest služenje.

Pojam auktoriteta u Crkvi protivan je pojmu diktature ili samovolje. Auktoritet nije zatvoren u sebe. Njemu je potrebna suradnja. On sabire snage. Osluškujе glasove. Razlikuje duhove. Usklađuje sve energije slobodnih ljudi prema općem dobru i zaštiti dostojanstva svake osobe.

U *Settimana del clero* br.4 od 26. I o. g. Arialdo Beni piše o auktoritetu: »On ne smije biti vođen egoizmom, hirom, sebeljubljem. Ravna se jedino istinskim svjetlom ljubavi. U Crkvi — Mističnom stadu — poglavar je zaista produženje Isusa, dobrog Pastira. U Crkvi — Božjem narodu — on je prosvijetljen i siguran vodič. U Crkvi — Obitelji — on ima biti stariji brat, otac. Postavljen je da bude svjetlo, sol središte zajednice, srce eklezijalnog bratstva. Njegov auktoritet je auktoritet služenja, zajedništva koje ne umrtvljuje, ne guši, ne gasi stijenja što tinja, nego usmjeruje, ohrabruje, oduševljava, podiže, potiče pobuđuje, ocjenjuje vrijednosti, usklađuje, ujedinjuje. Najznačajnije kreposti koje poglavar mora imati jesu razboritost i ljubav« (str.1). Dodao bih još: strpljivost i poniznost! Ne govori li tim duhom nadahnut Pavao VI u govoru 7. XII pr. g.: »Očekuju se od Pape senzacionalni potezi, odlučne i energične odluke. Papa ne misli da bi trebao slijediti drugi put osim puta pouzdanja u Isusa Krsta: On će utišati oluju« (Informations int. c., str. 8, br. 327 od 1. I o. g.).

Ali, draga braćo svećenici, Crkva na zemlji nije još onaj nebeski Jeruzalem u koji »ništa nečisto ne bi moglo ući« (Otkr. 21,27) i u kojem bi bili samo oni obučeni u bijele haljine i s pobjedničkim palmama u rukama (Otkr 7,9). *Ecclesia peregrinans* — Crkva hodočasnica, kako ju je nazvao Koncil (LG VII) putuje u povijesti čovječanstva kroz kušnje i opasnosti. Može biti progonjena izvana i razdirana iznutra. Moramo računati, poučeni vjerom, i s činjenicom duha tame, oca laži, koji nastoji prodrijeti u Crkvu i otrovati njezin život. Nikada ne smijemo zaboraviti da je uvijek na djelu Napasnik. Ima mržnja, podlosti, pakosti koje nisu razumljive u razmjerima samo ljudske psihologije. Kad god on kroz zlorabljenu ljudsku slobodu osvoji mjesto Duha Svetoga, uvijek nastaje mržnja gdje je trebala biti ljubav, i razdor gdje je trebala biti sloga.

Ima, dakle, situacija u kojima djelovanjem sila mržnje može biti dovedena u opasnost Crkva, i njezin Credo, i njezino jedinstvo, i njezina nada, i njezino poslanje.

U takvim situacijama auktoritet postaje osobito velika odgovornost. U takvim časovima poglavar mora biti uz najveću cijenu vjeran i hrabar, odlučan i jak. To od njega zahtijeva ljubav. Prava ljubav nije nikada slabost. Ima časova u životu Crkve kad treba svjedočiti iskreno i jasno, kad treba trpjeti velikodušno i predano. Kad poglavar mora donijeti o nečemu sud, onda to mora činiti u svjetlu Duha Božjega, a

ne po ukusu svijeta. »Kad bih još ljudima ugađao, ne bih bio sluga Kristov« (Gal 1,10) piše Pavao Galaćanima.

Ima istina od kojih se ne može odstupati. Ima granica na kojima se mora zaustaviti i položaja s kojih se ne smije uzmicati. Tada poglavar mora znati reći jasnu riječ. Mora znati reći: Ne! svemu što dovodi u pogibelj život Crkve, njezinu obnovu, njezin smisao, da bude sacramentum salutis (LG br. 48), njezin unutarnji rast da neprestano sazrijeva u svetosti. Mora upozoravati na posljedice i plodove onih mišljenja iz kojih bi mogli izrasti posve krivi mentaliteti. Biskup Schoiswohl nedavno je dragovoljno napustio biskupsku službu. Ali morao je osjećati u duši tugu kad je u javnoj izjavi svojim vjernicima napisao: »Danas ima nemalo Kristovih proroka koji nam hoće pokazati prave putove. Nije lako razlikovati prave od krivih, jer vrijedi i ona da dolaze kao anđeli svjetla. Znak za raspoznavanje, da se može slijediti prave proroke, dao je sam Krist: Po njihovim plodovima treba ih prepoznati.

»Gdje se dakle nalazi raspadanje, tamo nema Krista. Gdje je stavljeno u igru ili potkopano jedinstvo, tu nema nikakve zajednice s Kristom niti nikakve zajednice sa zajednicom vjernika, odnosno Crkvom. Gdje se ne očituje nikakva spremnost na križ, tamo nema spasenja. Gdje više ne govori radost (nego gorčina, mržnja, zloća, nemilosrdna kritika), tamo se ugasila nada u uskrsnuće, tamo se više ne razvija ljudsko dostojanstvo u Kristu, po Kristu i prema Kristu. Gdje se prezire blaženstvo mirotvoraca, čovjek prestaje biti pribrojen među sinove Božje. Stoga po plodovima možemo prepoznati prave Kristove proroke« (Kathpress od 7. I 1969).

Nikad se autentična sloboda neće buniti protiv legitimnog auktoriteta. Može i mora biti otvorena, iskrena, ali uvijek u granicama ljubavi i poštovanja.

Kao što auktoritet ne smije biti diktatura, tako ni sloboda ne smije biti anarhija. Ona mora biti vođena ispravnom sviješću, kojoj razum rasvijetljen vjerom pokazuje put.

Sloboda je velika moć i velika odgovornost. Ona nije oholost, nije egoizam, nije samovolja. Sloboda je sposobnost da surađujemo s Duhom Svetim u usavršavanju vlastitog bića, u gradnji boljeg svijeta, u ostvarivanju jedne povijesti u kojoj će biti više svjetla. Ispravno shvaćena sloboda jest sposobnost vlastitog darivanja bića velikoj Božjoj Misli i Planu Božje ljubavi da bi se u osobi ostvarila svetost, u društvu pravda, u zajednici ljudi ljubav i mir. Sloboda je ključ obnove čovjeka. To je ona dubina u kojoj Evanđelje želi razbuktati revoluciju koja bi trebala porušiti sve idole starog čovjeka, da živi novi čovjek po slici onoga koji ga je stvorio (Kol 3,10). Sloboda, dakle, nije samo moć odlučivanja, biranja. Ona ima u Kristovim mislima još jedno daleko dublje značenje. Za njega sloboda znači unutarnje oslobođenje od zla!

»Ako ustrajete u mojoj nauci, uistinu ste moji učenici; upoznat ćete istinu, a istina će vas osloboditi . . . Zaista, zaista, kažem vam, tko god čini grijeh, rob je grijeha . . . Ako vas Sin oslobodi, zaista ćete biti slobodni« (Iv 8, 31. 34. 36). Slobodan čovjek u najjemenitnijem smislu postaje kada se predaje Bogu, kada je na Božjoj strani svjesno i

ustrajno. »Budite savršeni kao što je savršen vaš nebeski Otac« (Mt 5,48). U dubinama ljudske slobode gradi se Kraljevstvo Božje. U tim dubinama na djelu je Duh Sveti s našim pristankom. Ali u njih se može ušuljati i Kušač da nadahnuje crne misli i zle želje, pobunu i neposlušnost. Ako zloća zavlada misterijem slobode, onda se iz nje rađa muka bića i muka povijesti. Ostvaruje se unutarnje, najstrašnije ropstvo čovjeka u njemu samom. I to je realnost ovog svijeta. Ako se to ropstvo prouduži u vječnost, ako prije milost ne razbije okova, onda to ropstvo grijeha postaje neopozivo definitivno, »tuga bez mjere i očaj bez kraja«. U misteriju naše slobode sukobljuju se svjetovi i razilaze putovi vječnosti. Stoga ona mora biti puna Duha Svetoga, da bi se obnovile institucije, Crkva, svijet i povijest. Gdje ima više Duha Svetoga, tamo ima manje one napete dijalektike između auktoriteta i slobode.

Neopisivo je, dakle, važno kako se čovjek služi svojom slobodom. Ona je Božji dar. Usporedimo je s materijalnim energijama. Kad materijalne sile iziđu iz svojih korita zakonitosti, svrhe, reda, postaju sile razaranja. Mjesto da budu službenice života postaju ždrijelo smrti. I sloboda je energija koja mora teći sigurnim vodovima istine i dobra da bi gradila, stvarala a ne rušila. Ako sloboda skrene u zlo, dolazi do izražaja njezina slabost. Nije protiv slobode onaj koji je usmjeruje na putove dobra. Time čuva njezinu vrijednost, oslobađa je u njoj samoj. Autentična sloboda uvijek poštuje norme koje su joj zaštitna. Ona, kao i razum, mora voditi računa o realnosti. Njezino predanje istini i ljubavi zove se poslušnost. To je krepost kojom se ostvaruje harmonija auktoriteta i slobode. Ona omogućuje auktoritetu da poput dirigenta jednog velikog orkestra iskoristi sve mogućnosti svake slobode, sve bogatstvo darova naravi i milosti, sve istinske karizme kako bi se u zajednici ostvario Božji nacrt zajedništva u suradnji, koju rasvjetljuje ljubav.

Zdravim razumom vođena sloboda računa s očitom činjenicom da ne može biti sve dobro, sve dopušteno, sve istinito, sve vrijedno. Ni na jednom području gdje nastupa i djeluje čovjek nije dopuštena anarhija. Anarhija redovito prelazi u tiraniju — totalna je negacija istinske slobode.

Najsilovitije se nameću drugima oni koji zastupaju načela neograničene slobode i niječu svaki auktoritet. Bilo to na području politike ili teologije. Buntovnici obično postaju sektaši, a kad im uspije nametnuti se zajednici, onda su diktatori.

Zloporaba slobode frustracija je slobode, otuđenje slobode.

Smisao slobode treba ispravno tumačiti i na području teološkog istraživanja, u odnosu teologa i Učiteljstva.

Čovjek u svom istraživanju i traženju nosi sa sobom svoju ograničenost spoznaje. On se nalazi pred tajnama. Kad se radi o tajnama Objave, onda pogotovo mora biti ponizan. Potrebno mu je — rekli smo jučer — vodstvo auktoriteta sa svrhunaravnom dimenzijom i svrhunaravnom asistencijom. Sv. Pavao piše Korinćanima: »Tako nitko ne zna Božjih tajna, osim Božjeg Duha. A mi nismo primili duha ovog svi-

jeta, nego Duha koji dolazi od Boga da upoznamo darove koje nam Bog dobrotivo darova. I mi stoga govorimo ne riječima kakve uči ljudska mudrost, nego riječima kakve uči Duh, istražujući duhovnim pojmovima duhovne stvarnosti« (I Kor 2,11—13).

Uzmimo za primjer veliko ljudsko ostvarenje — put oko mjeseca. Astronauti se nisu mogli ni smjeli proglasiti neovisnima od kontrolne stanice na zemlji. Morali su biti s njom u vezi i njezino vodstvo bilo im je dragocjeno da unatoč svih rizika let uspije. U prostoru Božje istine, također, nailazimo na opasnosti. Moglo bi se dogoditi da izgubimo orijentaciju ako bismo bili prepušteni samima sebi. Zato postoji kontrolna stanica Crkvenog Učiteljstva koja vrši ispravke našeg leta u dubine Božjeg Misterija. Zar je to protiv slobode? Ne, nego uvjet da ona ostane u prostoru istine.

Teološka znanost nije posve identična s profanom znanostu koja ima kao objekt materijalni svemir. Studij Objave trebao bi biti i meditacija da svjetlošću Duha uranja sve dublje u kontemplativnu adoraciju pred vječno Živim, tripud Svetim koji Jest (Izl 3,14) i koji je Ljubav (1 Iv 4,16).

Dinamiku teološkog produbljivanja sadržaja Objave mora prožimati poniznost pred Neizmjernim. Veoma je važno u sebi odgajati dispozicije koje su, rekao bih, zavodljive za Boga. To su: sabranost, svijest vlastite ograničenosti, otvorenost Božjem svjetlu, poučljivost, dubina misli i širina srca, ljubav prema Bogu i ljudima.

Oholost, demagoške ambicije, najveći su zid između čovjeka i Božje milosti. »Dispersit mente cordis sui . . . « Samosvijest i samodopadnost pred Bogom beskrajno su neumjesne. »Deposuit potentes de sede . . . « Naduta pak samodostatnost osiromašuje. »Divites dimisit inanes . . . «

Sutljiva i ponizna Bogorodica ušla je najdublje u Božje tajne razmišljajući u svom srcu (Lk 2,19). Neka nam bude uzor i zagovornica.

Draga braćo svećenici, za mnogu savjest, za mnogu slobodu danas je odlučan trenutak.

»Ljubljeni, nemojte vjerovati svakom duhu, već duhove podvrgnite kušnji da vidite jesu li od Boga, jer su se pojavili mnogi lažni proroci u svijetu« (I Iv 4,1).

U harmoniji auktoriteta rasvijetljena Duhom i slobode oživljavane istim Duhom raste zajedništvo ljubavi. »Gdje je Duh Gospodnji, ondje je sloboda« (2 Kor 3,17).

Završimo poniznom molitvom u jedinstvu s Majkom Crkve:

Duše Sveti, »posveti nas u istini« (Iv 17,17), učini nas dostojnima poziva i dovedi u nama do savršenstva svako nastojanje oko dobrote (2 Sol 1,11), da u ljubavi pjevamo hvalu Trojstvu, da budemo uvijek radosni što imamo Euharistiju (Daniélou: Tests, Paris 1968, str.25), da nosimo svuda u sebi »blaženu nadu« (Tit 2,13) uskrsnuća. Mnoga su naša braća izmučena prolaznim i relativnim, daj, molimo Te, da budemo među njima ponizni svjedoci ljubavi, poslanici Apsolutnoga i glasnici Vječnosti!

SUMMARIUM

De supernaturali nota auctoritatis in Ecclesia disserit auctor. Et de hoc numquam satis loquendum esset. Non enim licet hac nota Ecclesiae auctoritatem exuere, cum nec Ecclesia humana simpliciter societas existat. Divinitus instituta, Spiritu Sancto assistente pergit Ecclesia in suo ad supernaturalem finem itinere. — Et valde interest ut haec auctoritas harmonice cum libertate componatur. Auctoritas in Ecclesia »serviens« apparet, sensu responsabilitatis praedita, inde fidelitatis ac fortitudinis animi numquam expers. Sunt namque fines quos praetergredi non sinit fides, non ratio, non communitas Ecclesiae. Qui vere liber est, sponte legibus traditur, amore in observantia legum ducitur. Amor autem humilis est, constans est, fidelis est, submissus est. Voluntatis humanae et gratiae est haec omnia in concordem compositionem adducere.